

HET 6E-MODEL EN HET HOOFDSTUK *OPPERVLAKTE*

Hoe kun je leerlingen zelf de leerstof laten ontdekken?

Inhoud

- Mijn onderzoek
  - Aanleiding
  - Het 6E-model (Windels, 2012)
  - Mijn eigen ontwerp
    - *oppervlakte van een parallellogram*
  - Onderzoeksvraag
  - Resultaten
  - Conclusies
- Tips en adviezen

Balans in wiskundeonderwijs

- Werken aan basisvaardigheden via voordoen / nadoen, sterk gestructureerd wiskundeboek, theorieblokjes en veel sommen maken
  - Directe instructie
- Werken aan het ontwikkelen van inzicht en het denken, constructivistisch onderwijs, zelfontdekkend leren, zelf theorie formuleren
  - Hogere eisen aan leerling en leraar
  - Het 6E-instructiemodel

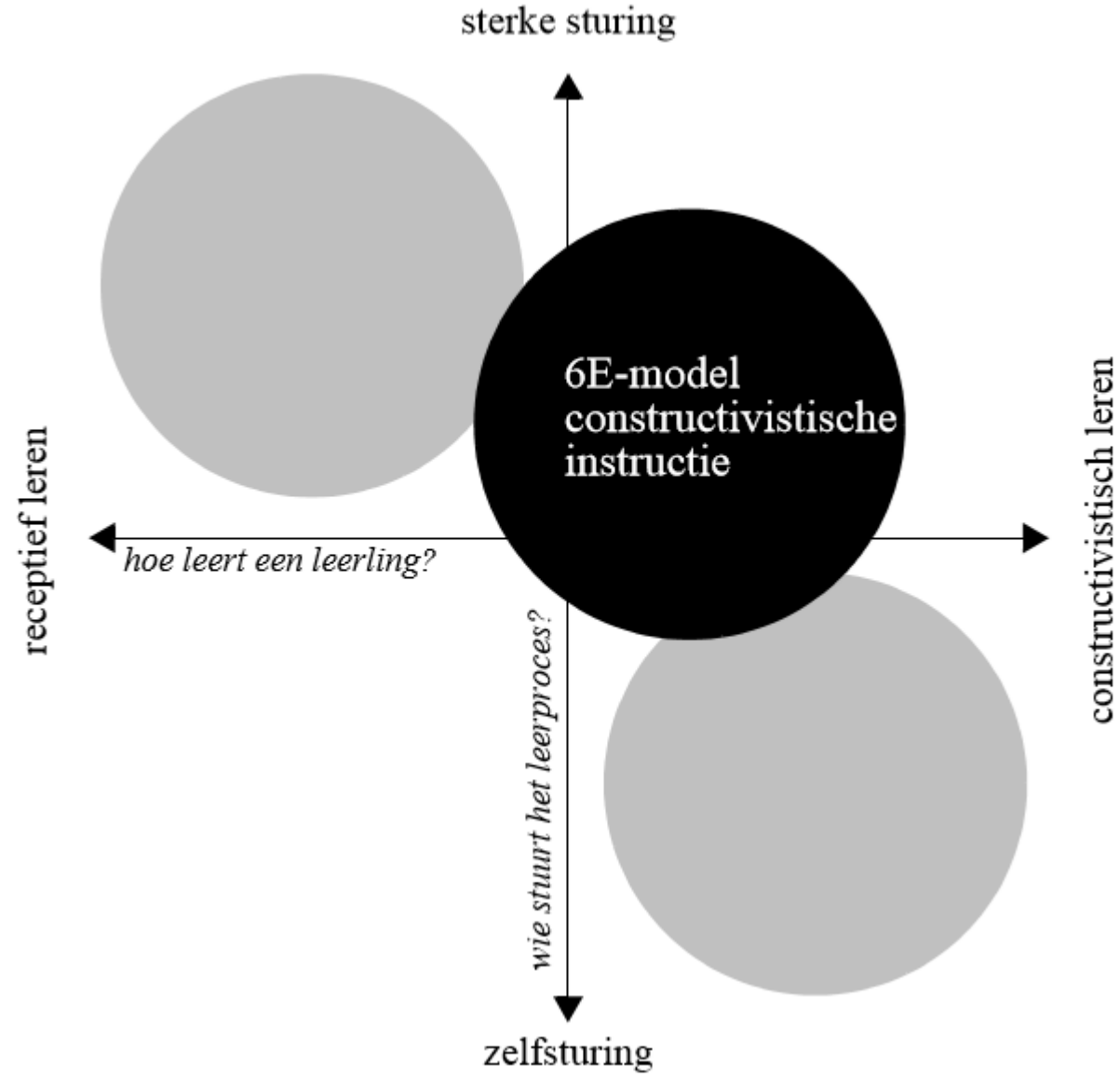
Aanleiding

- Leerlingen verschillen in hun leerstijl (onderzoekende houding)
- Aandacht voor wiskundige denkactiviteiten

Het 6E-model (zelfontdekkend wiskundeonderwijs met sterke docentsturing, Windels)

Het 6E-model wordt gebruikt om één nieuw begrip of één nieuwe eigenschap te leren, wat gebeurt via zes leerstappen.

1. Evalueren van de begincompetenties	<i>(Voorkennis ophalen)</i>
2. Engageren	<i>(Motiveren)</i>
3. Exploreren	<i>(Proberen, uitzoeken, probleemoplossen...)</i>
4. Empirische kennis toepassen	<i>(Toepassing 1)</i>
5. Expliciteren	<i>(Leerlingen verwoorden het geleerde, puntjes op de i zetten)</i>
6. Eindcompetenties consolideren	<i>(Toepassing 2 en inzichtvragen)</i>

Overzichtskaart van het 6E-model voor constructivistische instructie

Beschrijving leerstap	Acties van de docent	Acties van de leerlingen
E1 Evalueren van de begincompetenties		
Tijdens deze leerstap worden de leerlingen voorbereid op het leerproces.	<ul style="list-style-type: none"> De docent evalueert relevante voorkennis, vaardigheden en attitudes. De docent herhaalt waar nodig. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerlingen rakelen begrippen, concepten en eigenschappen op, die tijdens deze les nuttig zijn.
E2 Engageren		
Tijdens deze leerstap wordt de interesse en het engagement van de leerlingen opgewekt.	<ul style="list-style-type: none"> De docent kadert het onderwerp in een realistische of vakoverschrijdende context. De docent engageert de leerlingen met een uitdagende probleemstelling of een boeiend instapprobleem. De docent kadert het onderwerp binnen een groter leerstofgeheel of een historische context. De docent geeft een boeiende demonstratie. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerlingen ontdekken een motivatie voor de leerinhouden van deze les.
E3 Exploreren		
Tijdens deze leerstap worden nieuwe begrippen, concepten of eigenschappen aan de hand van concrete voorbeelden onderzocht of ontdekt.	<ul style="list-style-type: none"> De docent geeft overdacht gekozen voorbeelden en non-voorbeelden. De docent verbindt informeel met formeel taalgebruik en introduceert nieuwe terminologie of symbolen. De docent streeft concrete en visuele voorstelling na, eventueel in een realistische context. De docent stelt vooral gesloten vragen. De docent stimuleert coöperatief leren. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerlingen gebruiken eerder verworven kennis en vaardigheden om zelf nieuwe begrippen, concepten of eigenschappen te ontdekken. De leerlingen classificeren voorbeelden en non-voorbeelden. De leerlingen ontdekken wetmatigheden of verbanden in de aangereikte voorbeelden. De leerlingen voeren een positieve interactie.

E4 Empirische kennis toepassen

Tijdens deze leerstap wordt gecontroleerd of de leerlingen een intuïtieve of empirische contextvrije kennis van de begrippen, concepten of eigenschappen hebben verworven.

- De docent stelt vragen die de leerlingen kunnen oplossen aan de hand van de zopas opgedane intuïtieve ervaringskennis.
- De docent stelt vooral halfopen vragen.

- De leerlingen passen ontdekte wetmatigheden en verbanden intuïtief toe in nieuwe concrete en contextvrije voorbeelden.
- De leerlingen geven nieuwe voorbeelden van begrippen of nieuwe toepassingen van eigenschappen.

E5 Expliciteren

Tijdens deze leerstap wordt van begrippen en concepten een definitie gegeven en worden eigenschappen geformuleerd en bewezen.

- De docent stelt vragen opdat de leerlingen de nieuwe begrippen en concepten kunnen definiëren en nieuwe eigenschappen formuleren en bewijzen.
- De docent stimuleert het gebruik van formele wiskundetaal.

- De leerlingen antwoorden op waarom-vragen over concrete voorbeelden en formuleren aldus een definitie of eigenschap in hun eigen woorden.
- De leerlingen formuleren de ontdekte wetmatigheden, verbanden en structuren in formele wiskundetaal.

E6 Eindcompetenties consolideren

Tijdens deze leerstap worden de aangeleerde begrippen, concepten en eigenschappen toegepast. De nieuwe kennis en vaardigheden worden ingeoefend.

- De docent kiest oefeningen en (vakoverschrijdende) toepassingen.
- De docent stelt zich op als coach.
- De docent komt terug op onopgeloste uitdagende probleemstellingen uit de engageerstap E2.
- De docent evalueert de leerwinst.
- De docent stimuleert coöperatief leren.
- De docent differentieert.

- De leerlingen passen de nieuwe begrippen en eigenschappen toe.
- De leerlingen brengen het nieuwe onderwerp in verband met andere kennis en vaardigheden.
- De leerlingen vertonen zelfredzaamheid en verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces.
- De leerlingen evalueren hun eigen leerwinst.
- De leerlingen tonen hun leerwinst aan.

Mijn eigen ontwerp voor 4 lessen

- E1 en E2: klassikaal beginnen
- E3 t/m E6: opgavenblad in drietallen
  - E3: onderzoeken via voorbeelden (bijv. knip-plak-procedures)
  - E5a en E5b: eerst zelf verwoorden van de ontdekking, daarna klassikaal uitwisselen
  - E6: Opgaven uit het boek

Mijn eigen ontwerp voor 4 lessen

Moderne wiskunde

Driehoeken

Parallelogrammen

Omtrek van een cirkel

Oppervlakte van een cirkel

Mijn ontwerp (Freudenthal, 1979)

Parallelogrammen

Driehoeken

Omtrek van een cirkel

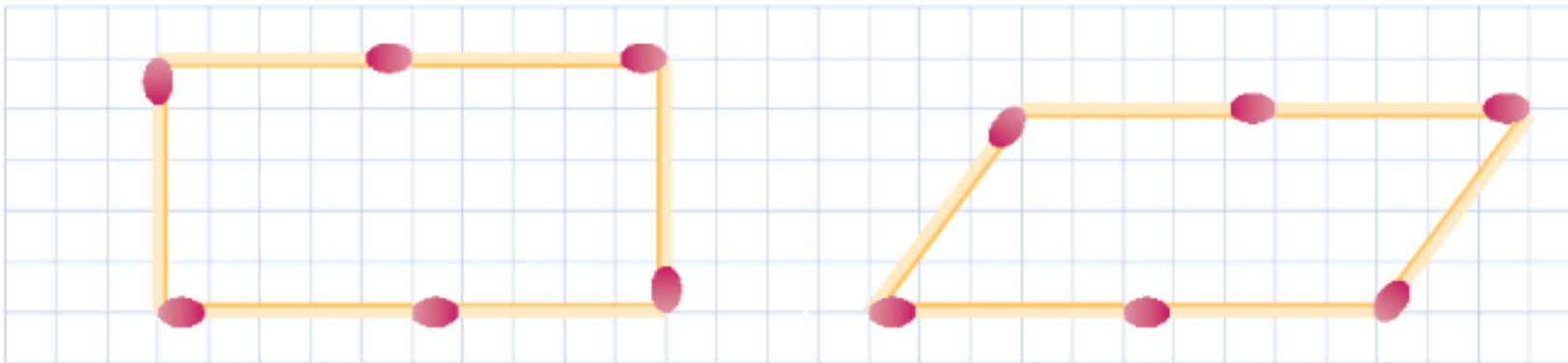
Oppervlakte van een cirkel

Les 1 : parallellogram

E1

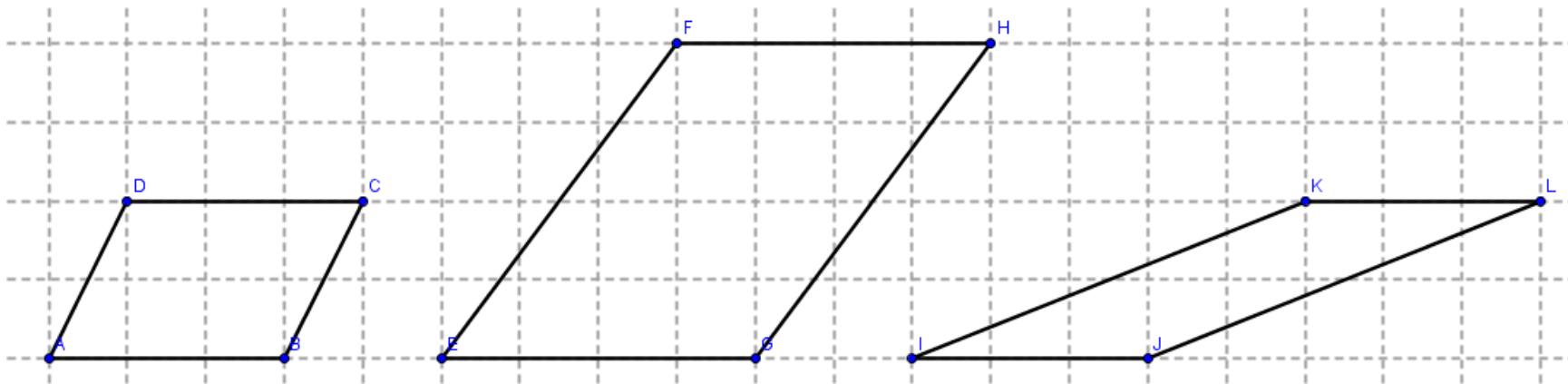
Omtrek, oppervlakte, stelling van Pythagoras

E2

Les 1 : parallellogram

E₃

Ieder van de drie parallellogrammen kun je in stukken knippen waarmee je een rechthoek kunt maken. Daarvoor moet je 1 of 2 keer over een roosterlijn knippen. Dat hangt van het parallellogram af.

Les 1 : parallellogram

E3

De zijde van het parallellogram die ook in de opgeplakte rechthoek zit, noemen we de *basis*. De andere zijde van de rechthoek die je bij opdracht 1 hebt geplakt, noemen we de *hoogte*.

Vul de tabel verder in.

	<i>Basis</i>	<i>Hoogte</i>	<i>Oppervlakte</i>
Rechthoek bij parallellogram <i>ABCD</i>	3		
Rechthoek bij parallellogram <i>EFGH</i>			
Rechthoek bij parallellogram <i>IJKL</i>			

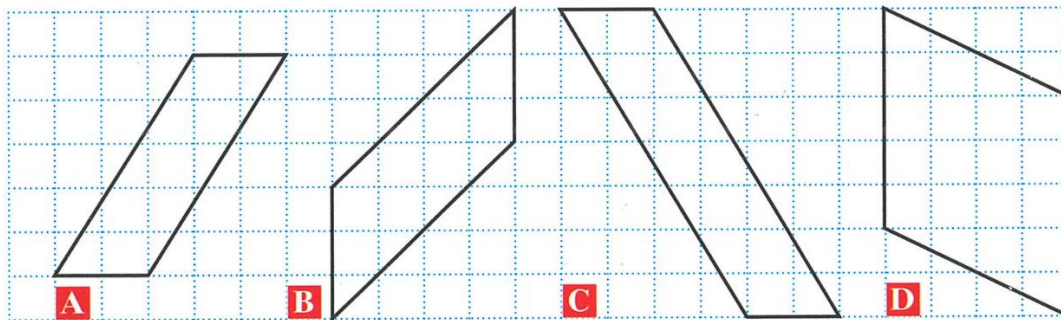
Les 1 : parallellogram

E₃

Wat kun je zeggen over de oppervlakte van het parallellogram waarmee jullie steeds begonnen en de oppervlakte van de rechthoek die jullie hebben gemaakt?

...

E₄

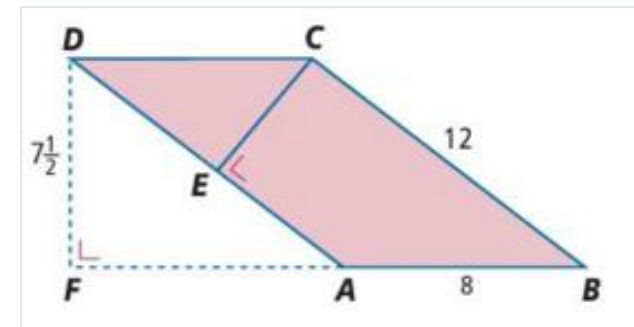
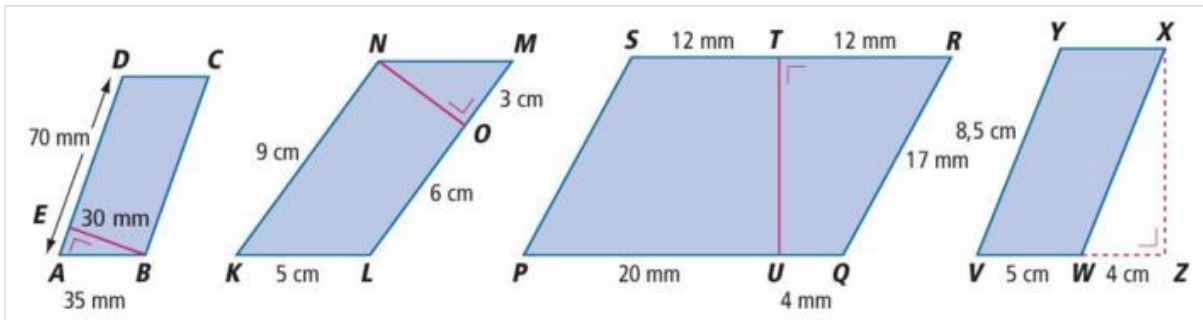

Les 1 : parallellogram

E5a

Leg uit hoe je de oppervlakte van een parallellogram kunt berekenen. Schrijf jullie bevinding hieronder op.

E6

Onderzoeksvraag

- Hoofdvraag: In hoeverre lukt het om het onderwerp *Oppervlakte* van klas V2A op het Udens College vorm te geven met het 6E-model en uit te voeren?
- Deelvragen:
  - In hoeverre lopen de lessen zoals gepland?
  - Hoe verlopen de lesonderdelen waarin zelf ontworpen materialen worden ingezet?
  - (In hoeverre worden over de hele lessenserie effecten zichtbaar m.b.t.: de prestaties van leerlingen, werken aan 'weten waarom', activeren van leerlingen en motivatie van leerlingen?)

Resultaten

Les 1 Parallelogrammen	E1	E2	E3	E4	E5a	E5b	E6
Acties van de docent	■	■	■	■	■	■	■
Acties van de leerlingen	■	■	■	■	■	■	■

E3 Exploreren

Tijdens deze leerstap worden nieuwe begrippen, concepten of eigenschappen aan de hand van concrete voorbeelden onderzocht of ontdekt.

- De docent geeft overdacht gekozen voorbeelden en non-voorbeelden.
- De docent verbindt informeel met formeel taalgebruik en introduceert nieuwe terminologie of symbolen.
- De docent streeft concrete en visuele voorstelling na, eventueel in een realistische context.
- De docent stelt vooral gesloten vragen.
- De docent stimuleert coöperatief leren.

- De leerlingen gebruiken eerder verworven kennis en vaardigheden om zelf nieuwe begrippen, concepten of eigenschappen te ontdekken.
- De leerlingen classificeren voorbeelden en non-voorbeelden.
- De leerlingen ontdekken wetmatigheden of verbanden in de aangereikte voorbeelden.
- De leerlingen voeren een positieve interactie.

Resultaten

Les 1 Parallelogrammen	E1	E2	E3	E4	E5a	E5b	E6
Acties van de docent	■	■	■	■	■	■	■
Acties van de leerlingen	■	■	■	■	■	■	■
Les 2 Driehoeken	E1	E2	E3	E4	E5a	E5b	E6
Acties van de docent	■	■	■	■	■	■	■
Acties van de leerlingen	■	■	■	■	■	■	■
Les 3 Omtrek van cirkel	E1	E2	E3	E4	E5a	E5b	E6
Acties van de docent	■	■	■	■	■	■	■
Acties van de leerlingen	■	■	■	■	■	■	■
Les 4 oppervlakte van cirkel	E1	E2	E3	E4	E5a	E5b	E6
Acties van de docent	■	■	■	■	■	■	■
Acties van de leerlingen	■	■	■	■	■	■	■

Voldaan

Deels voldaan

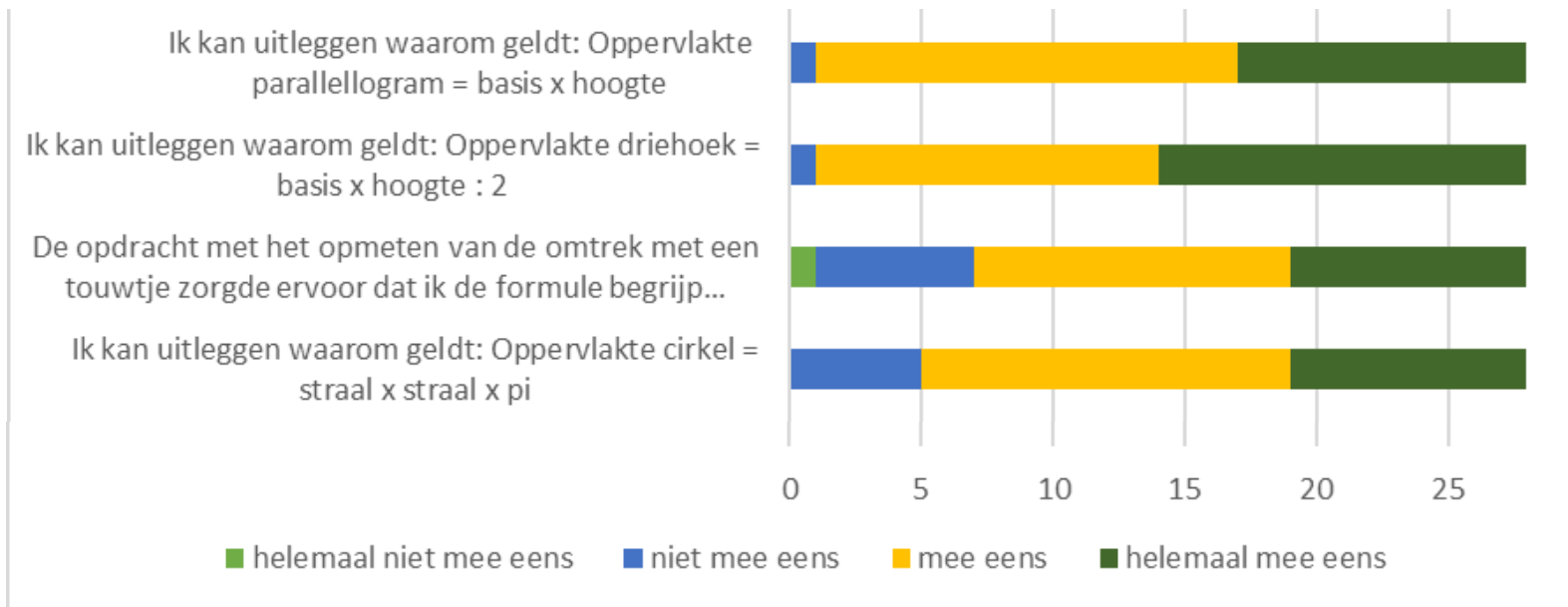

Niet voldaan

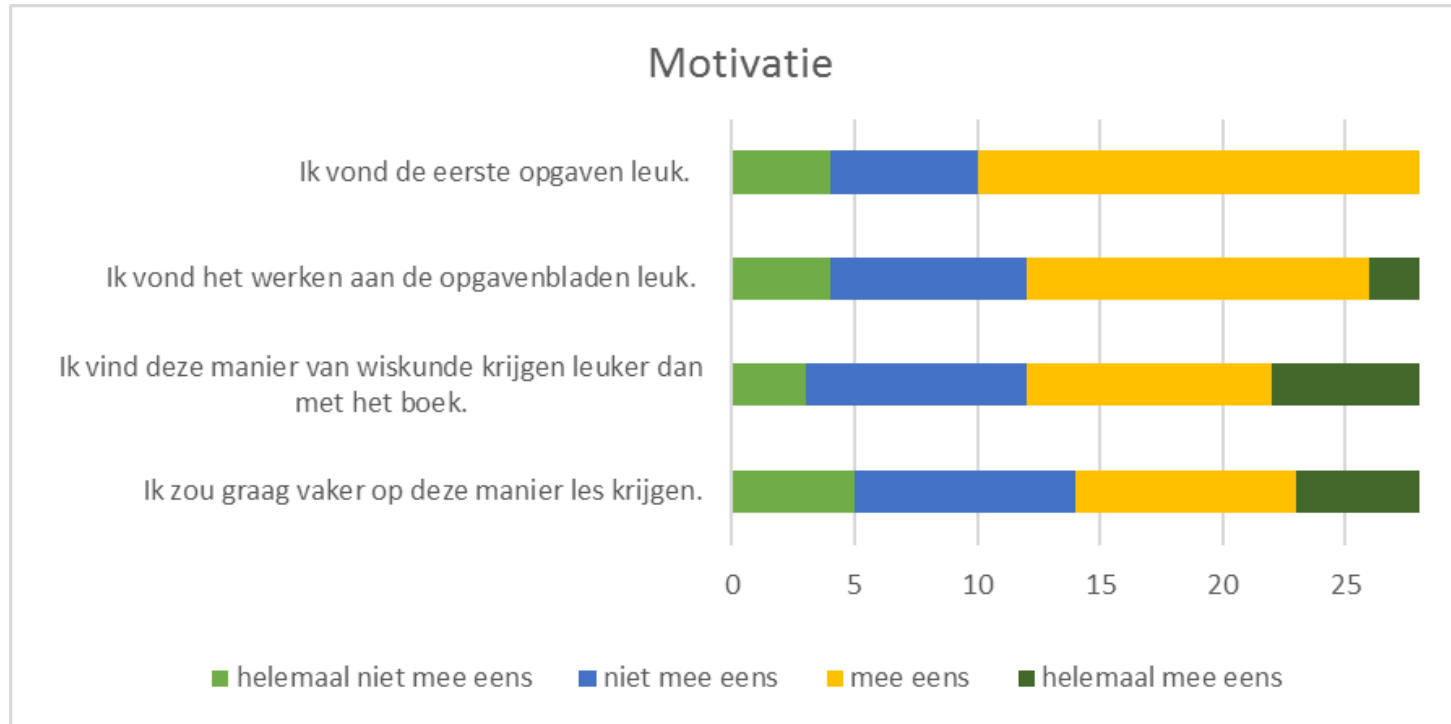

Niet doorlopen

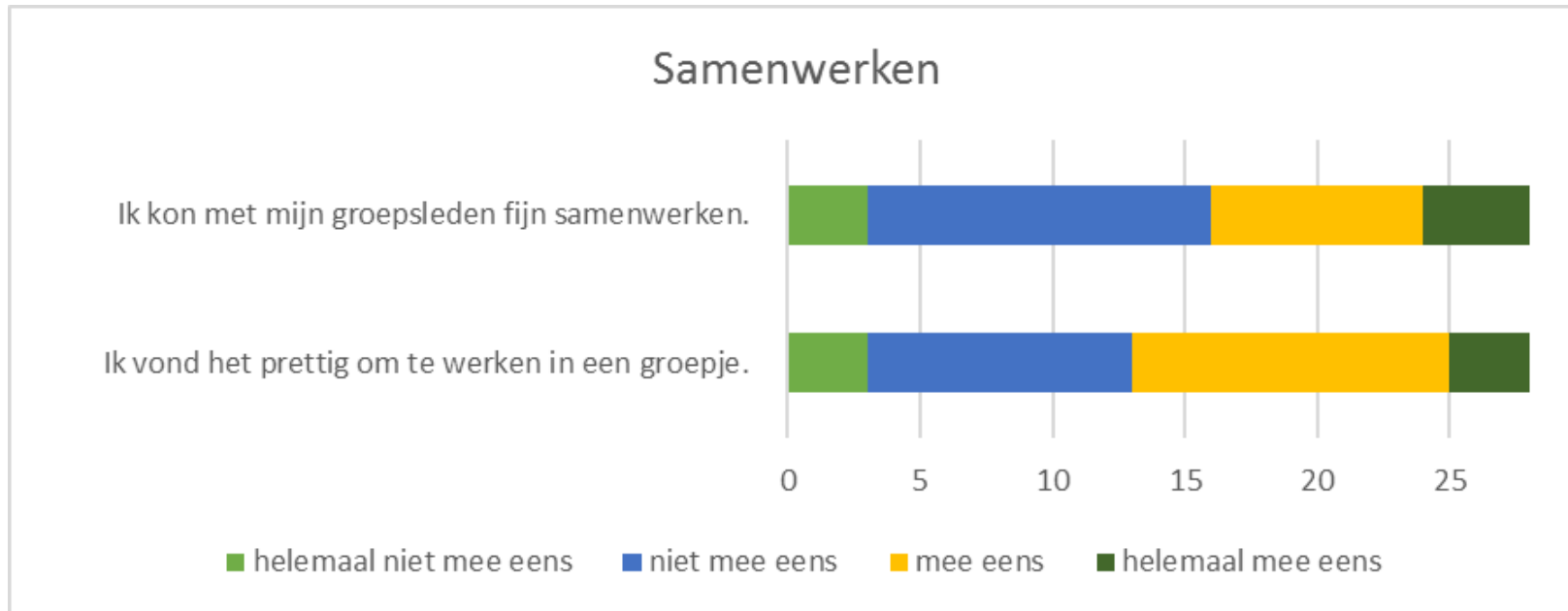
Resultaten

Resultaten

Resultaten

Conclusie

- Antwoord op de hoofdvraag: In hoeverre lukt het om het onderwerp Oppervlakte van klas V2A op het Udens College vorm te geven met het 6E-model en uit te voeren?
- Voorstellen / suggesties voor aanpassingen

Tips en adviezen

- Zorg voor een prettige werkrelatie met je begeleider
- Over het vinden van een onderwerp
- Werk binnen een duidelijk theoretisch kader en onderzoeksplan
- Zoom uit, verlies je niet in details
  - Bekijk onderzoeksverslagen van voorgangers
- Rooster dagen vrij, geen middagen of momenten
- Zet interview in als onderzoeksmethode
- Gebruik je gezond verstand

Vragen?